J. Myanmar. Acad. Arts Sci. 2019 **Vol. XVII. No. 6B**

ဦးပုည၏ လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာကို လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် လေ့လာချက်

ဝင်းမာဦး*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ဦးပုည၏ လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာကို လူမှုဘာသာဗေဒ အမြင်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဦးပုညရေးသားသော မေတ္တာစာများသည် လူပုဂ္ဂိုလ်များကို ဆုံးမသွန်သင်ပေးလိုခြင်း၊ အသိအမြင်မှန်များ ရရှိစေလိုခြင်း စသော စေတနာရည်ရွယ်ချက်များ ပါရှိပါသည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်များကို ခံစားမှု၊ ရည်ညွှန်းမှု၊ ညွှန်ကြားမှု၊ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြ၊ ဖွဲ့နွဲ့ရှင်းပြ စကားတာဝန်များကို ခွဲခြား၍ လူမှုဘာသာဗေဒအမြင်ဖြင့် တင်ပြထားပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ – ***လမ်းညွှန်၊ အသိအမြင်၊ စေတနာ၊ မေတ္တာစာ။***

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် ဦးပုညရေးသားသော လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာကို လူမှုဘာသာဗေဒ အမြင်ဖြင့် လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ မေတ္တာစာဟူသည် ၅၂၈ သွယ်သော မေတ္တာကို အရင်းခံကာ တစ်ဦးမှတစ်ဦးသို့ ပေးပို့သော မေတ္တာစာဖြစ်ရာ ထိုမေတ္တာစာတွင် သက်ဆိုင်ရာခေတ်၏ လူမှုရေးရာများ ထင်ဟပ်လျက်ရှိသည်။ လူမှုဘာသာဗေဒ၏သဘောမှာ ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ အဆက်အစပ်ကို လေ့လာသော ပညာရပ်ဖြစ်သည်နှင့်အညီ ဦးပုည၏မေတ္တာစာမှတစ်ဆင့် ကုန်းဘောင်ခေတ် လူမှုဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို ဆက်စပ်လေ့လာသိရှိနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ဦးပုည၏မေတ္တာစာများတွင် ကိုယ်ရေးမေတ္တာစာနှင့် သူတစ်ပါးအတွက် ရေးပေးသော မေတ္တာစာဟူ၍ နှစ်ပိုင်းပါရှိသည်။ ကိုယ်ရေးမေတ္တာစာများတွင် ဦးပုည၏ ဘဝနှင့်စိတ်ဓာတ်ကို တစေ့တစောင်း လေ့လာသိရှိခွင့်ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ဦးပုည၏ လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာကို လူမှုဘာသာဗေဒရှုထောင့်မှ လေ့လာခြင်းဖြင့် ကုန်းဘောင်ခေတ် လူမှုဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များကို တစေ့တစောင်း လေ့လာသိရှိနိုင်ပါသည်။

* ဒေါ်၊ ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

ဤစာတမ်းတွင် ဦးပုည၏ လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာကို လူမှုဘာသာဗေဒ၏ အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်ဖြစ်သော စကားဖြစ်ရပ်၊ စကားအကြောင်းခံနှင့် စကားတာဝန်များဖြင့် ချိန်ထိုးလေ့လာတင်ပြမည် ဖြစ်ပါသည်။

၁။ ဦးပုည၏ လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာမှ စကားအကြောင်းခံ (၇)ရပ်

စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန်အတွက် စကားအကြောင်းခံများ ရှိသည်။ အဓိကအားဖြင့် ပြောသူ[၁]၊ နာသူ[၂]၊ အချက်အလက်[၃]၊ လမ်းကြောင်း[၄]၊ သင်္ကေတ[၅]၊ အကြောင်းအရာ[၆]၊ နောက်ခံအခြေအနေ[၇] ဟူသည့် စကားအကြောင်းခံ (၇)ရပ် ရှိသည်။[၈]

ဦးပုညရေးဖွဲ့ခဲ့သော လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာတွင် စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေမည့် ပြောသူ၊ နာသူ၊ အချက်အလက်၊ လမ်းကြောင်း၊ သင်္ကေတ၊ အကြောင်းအရာ၊ နောက်ခံအခြေအနေ ဟူသည့် စကားအကြောင်းခံ (၇)ရပ်နှင့် ပြည့်စုံကြောင်း တွေ့ရသည်။

၁၊ ၁။ ပြောသူ

စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် စကားဖြန့်ဝေပေးပို့သူ၊ စကားသင်္ကေတပြုသူသည် ပြောသူ ဖြစ်သည်။[၉]

ဦးပုညရေးသားခဲ့သော မေတ္တာစာများထဲမှ လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာသည် ကိုယ်ရေးမေတ္တာစာတစ်ပုဒ် ဖြစ်သည်။ ဦးပုည၏ကိုယ်ရေးမေတ္တာစာတွင် ဦးပုညသည် မိမိကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့် ပတ်သက်သည့် အကြောင်းအရာများကို မိမိပြောလိုသူ နာသူထံ မိမိကိုယ်တိုင် ရေးသားပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ဦးပုည၏ကိုယ်ရေးမေတ္တာစာတွင် စကားဖြန့်ဝေပေးပို့သူ၊ စကားသင်္ကေတပြုသူဖြစ်သည့် ပြောသူမှာ ဦးပုညကိုယ်တိုင်ပင် ဖြစ်သည်။ သာဓကအားဖြင့် လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာတွင်–

---

[၁] addresser/ sender/ encoder

[၂] addressee/ receiver/ decodes

[၃] message

[၄] channel

[၅] code

[၆] topic

[၇] setting

[၈] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊၂၀၀၃၊ ၇၃။

[၉] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊၂၀၀၃၊ ၇၄။

"ရွှေမြို့တော်နေ ဆရာရှင်ပုည၊ အကြောင်းကြားလိုက်ပါသည်။
မြင်းခြံရွာနေ၊ ကျောင်းတကာ ဦးမှုံ"[၁]

ဟူသည့် စကားတွင် 'ဆရာရှင်ပုည' ဟူသည့် ဦးပုညက မိမိကိုယ်ကို ရည်ညွှန်းပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် ဤစကားဖြစ်ရပ်တွင် ပြောသူမှာ ဦးပုညဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်သည်။

၁၊ ၂။ နာသူ

စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် စကားလက်ခံသူ၊ စကားသင်္ကေတဖော်သူသည် နာသူဖြစ်သည်။

ဦးပုည၏လေ့ခအလျှုခံမေတ္တာစာတွင် မေတ္တာပေးပို့သူက မိမိပြောဆိုလိုသူ၏ နေရပ်၊ ဇာတိနှင့်တကွ အမည်များကိုပါ ရည်ညွှန်းပြောဆိုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ မေတ္တာစာများတွင် မေတ္တာပေးပို့သူမှ ရည်ညွှန်းဖော်ပြထားသည့် မေတ္တာစာလက်ခံသူများသည် လူမှုဘာသာဗေဒသဘောအရ စကားလက်ခံသူ၊ စကားသင်္ကေတဖော်သူ၊ နာသူများပင် ဖြစ်သည်။

သာဓကအားဖြင့် လေ့ခအလျှုခံမေတ္တာစာတွင်–

"ရွှေမြို့တော်နေ ဆရာရှင်ပုည၊ အကြောင်းကြားလိုက်ပါသည်။
မြင်းခြံရွာနေ ကျောင်းတကာ ဦးမှုံ"[၂]

ဟု ဆိုသည့်အတွက် မေတ္တာစာလက်ခံသူဖြစ်သည့် ဦးမှုံသည် စကားလက်ခံသူ၊ စကားသင်္ကေတဖော်သူ၊ နာသူဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။

၁၊ ၃။ အချက်အလက်

ပြောသူနှင့် နာသူရှိလျှင် ပြောမည့်အချက်အလက် ရှိရမည်။ အချက်အလက်သည် စကားလုံးပုံသဏ္ဌာန် ဖြစ်နိုင်သကဲ့သို့ စကားလုံးမဟုတ်သော သဏ္ဌာန်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။[၃] စကားဖြစ်ရပ်တွင် ဖော်ပြမည့် အချက်အလက်တစ်ခုခု ရှိရမြဲ ဖြစ်သည်။ ဦးပုည၏မေတ္တာစာတွင် ပြောသူက နာသူထံ အချက်အလက်ပေးပို့ရာ၌ စကားလုံးပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည့် အရေးဘာသာစကားဖြင့် ဖော်ပြသည်။

---

[၁] ပုည၊ ဦး၊၁၉၆၈၊ ၂၅။
[၂] ပုည၊ ဦး၊၁၉၆၈၊ ၂၅။
[၃] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၇၄။

၁၊ ၄။ လမ်းကြောင်း

စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခုတွင် ပြောသူနှင့်နာသူအကြား အချက်အလက်များ သွားရာလမ်းကြောင်း လိုအပ်သည်။ မျက်နှာချင်းဆိုင် စကားပြောခြင်း၊ တယ်လီဖုန်းဖြင့် စကားပြောခြင်း၊ ရေဒီယို၊ ရုပ်မြင်သံကြားတို့မှ ထုတ်လွှင့်ခြင်း၊ စာဖြင့် ရေးခြင်း၊ စာရေးသည်ကို ဖတ်ခြင်း စသည်တို့တွင် လမ်းကြောင်းမတူပေ။[၁]

ပြောသူနှင့်နာသူအကြား အချက်အလက်ပေးပို့ရာ၌ အပြောရော အရေးပါ ပါဝင်သည်။ အပြောဖြင့် အချက်အလက် ပေးပို့ရာတွင် အသံလှိုင်းမှာ နားသို့ ဝင်ရောက်သွားသည့်အတွက် အကြားလမ်းကြောင်း ဖြစ်သည်။ စာဖြင့် အချက်အလက် ပေးပို့ရာတွင် မျက်စိသို့ ဝင်ရောက်သည့်အတွက် အမြင်လမ်းကြောင်း ဖြစ်သည်။

ဦးပုည၏မေတ္တာစာများတွင် ပြောသူနှင့်နာသူကြား အချက်အလက် ပေးပို့ရာ၌ မေတ္တာစာပေးပို့သူဖြစ်သည့် ပြောသူက မေတ္တာစာလက်ခံသူဖြစ်သည့် နာသူထံ စာဖြင့် ရေးသားပေးပို့ခြင်း ဖြစ်သည်။ နာသူကလည်း ပြောသူပေးပို့လိုက်သော စာကိုဖတ်ခြင်းဖြင့် သိရှိနိုင်သည့်အတွက် အမြင်လမ်းကြောင်းကို အသုံးပြုထားခြင်းဖြစ်သည်။

၁၊ ၅။ သင်္ကေတ

သင်္ကေတသည် တစ်နည်းအားဖြင့် ဘာသာစကားကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်သည်။ အသုံးပြုမည့် သင်္ကေတကို ပြောသူရော နာသူပါ သိထားရမည်။ မြန်မာဘာသာစကားဖြင့် ပြောဆိုမည်ဆိုလျှင် မြန်မာဘာသာစကားသင်္ကေတကို ပြောသူရောနာသူပါ တတ်ကျွမ်းရမည်။[၂]

ဦးပုည၏မေတ္တာစာများတွင် ပြောသူနှင့် နာသူများသည် မြန်မာစကားတူစုတစ်စု အတွင်းရှိ မြန်မာလူမျိုးအချင်းချင်း ပြောဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပြောသူနှင့်နာသူအကြား မြန်မာဘာသာစကားကို သင်္ကေတအဖြစ် အသုံးပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤအချက်နှင့်ပတ်သက်၍ ဆရာမောင်ထင်က 'ဦးပုည စာပေနှင့်ရှုထောင့်အထွေထွေ'တွင် သုံးသပ်ပြထားသည်မှာ–

> "ဦးပုညသုံးနှုန်းသော စကားတို့ကို လေ့လာလျှင် ၁၉ ရာစု မြန်မာလူထုတစ်ရပ်လုံးက နားလည် သဘောပေါက်လွယ်သော စကားများဖြစ်သည်ကို တွေ့ကြရပေလိမ့်မည်။ ဤသို့ ကျွန်တော်

---

[၁] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၇၄။

[၂] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၇၆။

> ပြောဆိုသောအခါ နှောင်းလူတို့က ဦးပုည၏စာတွင် အဓိပ္ပာယ်ခက်ခဲသော ပါဠိဆန်ဆန် စကားများကို တွေ့ရှိနေရလေရာ အဘယ်မှာလျှင် လူထုနားလည်နိုင်ပါမည်နည်းဟု စောဒကတက်ကောင်း တက်ကြပါလိမ့်မည်။ သို့သော် ကျွန်တော် ညွှန်ပြပြောဆိုလိုသည်မှာ စာဆိုတော်တစ်ဦးကို အကဲခတ်ကြည့်ရာ၌ ၁၉ ရာစုနှစ်ကို ၂၀ ရာစု အခြေနှင့် နှိုင်း၍ အကဲခတ်လျှင် အမှန်သို့ မရောက်နိုင်ဟု ဆိုချင်ပါသည်။ ဦးပုညခေတ်၌ ပါဠိသည် လွှမ်းမိုးနေသည်။ ယခုခေတ် အင်္ဂလိပ်စာလွှမ်းမိုးနေသည့်နည်းတူ ဦးပုညခေတ်၌ ပါဠိလွှမ်းမိုးခဲ့သည်။ ယခုခေတ် အင်္ဂလိပ်ဆန်သော မြန်မာစကားကို ခေတ်လူငယ်တို့ အတော်အတန် နားလည်သကဲ့သို့ ဦးပုညခေတ် ပါဠိဆန်သော မြန်မာစကားကို တောင်သူလယ်သမားမကျန် နားလည်ကြသည်။”[၁]

ဟူ၍ သုံးသပ်တင်ပြထားပါသည်။

၁၊ ၆။ အကြောင်းအရာ

အကြောင်းအရာသည် အချက်အလက်နှင့် အတော်အတန် ကွဲပြားသည်။ အကြောင်းအရာ တစ်ခုတွင် အချက်အလက်များစွာ ပါဝင်သည်။ လူမှုဘာသာဗေဒကို အကြောင်းအရာ တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်လျှင် စကားဖြစ်ရပ်၊ စကားအကြောင်းခံ၊ စကားတာဝန်တို့သည် လူမှုဘာသာဗေဒ၌ အကြောင်းအရာအောက်တွင် ပါဝင်သော အချက်အလက်များ ဖြစ်သည်။[၂]

ဤသည်ကို ဦးပုညက ဦးမှုံထံ ပေးသော လှေခအလှူခံမေတ္တာစာဖြင့် သာဓကဆောင် တင်ပြပါမည်။ လှေခအလှူခံမေတ္တာစာပါ အကြောင်းအရာမှာ စာဆိုသည် သူကြီးမျိုးရိုးရာထူးအတွက် ပြိုင်ဖက်ဟောင်း ငကြျူ၏ တိုက်ခိုက်လျှောက်တင်ခြင်းကို ခံရသည်။ ထိုအမှုကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရန်အတွက် စာဆိုသည် မြင်းခြံရွာနေ ကျောင်းဒကာ ဦးမှုံထံမှ လှေတစ်စင်း ငှားခဲ့ရသည်။

အမှုပြီး၍ ပြန်မည်ကြံသောအခါ လှေငှားခ ပေးစရာမရှိသော အဖြစ်နှင့်ကြုံရသည်။ လှေနှင့်ခရီးဆက်ခဲ့ရာ ကွမ်းရွာတစ်ဘက်၊ စည်းသောင်ပွက်တွင် လှေမှောက်ရာ ငွေမှတ်လင်မယားက ကယ်တင်ခဲ့သောကြောင့် အသက်ရှင်ခဲ့ရသည်။ ထိုအကြောင်းကို

---

[၁] ဦးပုည နှစ် ၁၅၀ ပြည့် အထိမ်းအမှတ်၊ ၁၉၆၃၊ ၅၃။

[၂] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၇၇။

'နဂိုမူလ လာရင်းကလည်း၊ ကွမ်းရွာတစ်ဘက်၊ စည်းသောင်ပွက်တွင်၊ ဇနက္ကမင်းသားကို အားကျ၍ လှေမှောက်၊ သေလောက်မတတ်၊ အရေးကတတ်တွင်၊ ငွေ မှတ်ဆိုသလား၊ မေခလာလင်မယားက၊ ထိုးဝါးနှင့်ယူငင်၊ သောင်စွယ်သို့တင်သောကြောင့်၊ ရှင်သီလဝန်၊ တမလွန်ကို အခွန်မဆက်နေရသည်'[1] ဟူသော စကားတွင် ဦးပုညသည် မိမိအမှု ရင်ဆိုင်ရာတွင် အနိုင်ရခဲ့သည်။ အမှုပြီး၍ ပြန်ရန်ကြံစည်သောအခါ လှေငှားခပေးရန် အခက်ကြုံနေပါသည်။ ဦးပုညက မျက်နှာအပူကြီးပူမိပါသည်။ မိမိက မပေးချင်၊ မပို့ချင်၍ ပျက်ကွက်ရခြင်း မဟုတ်။ အခွင့်မသာ၍ ဤကဲ့သို့ဖြစ်ရကြောင်း လှေရှင်အား ရှင်းလင်းပြောပြပုံမှာ–

> "လှေငှားရင်းကတိကို၊ ဉာဏ်မျက်စိမနေ့ာနှင့်၊ လှန်လှော၍ ကြည့်ရာတွင်၊ ဝတ္ထုငွေစ လှေခဖို့ဆိုလျှင်၊ ဖျင်တိုတစ်ထွာ၊ သပြာတစ်ရွေး၊ ဆံတစ်မွေးမျှ၊ ပေးစရာမပေါ်"[2]

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန်အခါသည် မင်းတုန်းမင်းသားနှင့် ကနောင်မင်းသားတို့ ပုဂံမင်းအား တိုက်ခိုက်အောင်မြင်ပြီးစအချိန် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအရေးတော်အတွင်း အမရပူရရွှေမြို့တော်၌ လူအများ ပျက်စီးဆင်းရဲမှုနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည်။ ထို့ကြောင့် ပေးနိုင်ကမ်းနိုင်သူ မရှိ။ တောင်းသူများနှင့်သာ ပြည့်နှက်နေတော့သည်။ ဦးပုည၏ ဒါယကာတို့အနေဖြင့် သဒ္ဒါတရား မချို့တဲ့သော်လည်း အဆိုပါဘေးဒုက္ခများကြောင့် မလှူမဒါန်းနိုင်၊ ဒါယကာတို့ ဖြစ်ပျက်မှုအဖုံဖုံကို ဦးပုညက ဟာသနှော မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပုံမှာ–

> "ရွှေမြို့တော်ထက်ဝန်းကျင်၊ ရှာပြန်လျှင်လည်း၊ လှူချင်သူနတ္ထိ၊ ကြွက်ကြွက်ဆူအောင်၊ တောင်းသူသာ ရှိတော့သည်။ သိရင်းစွဲ ဒါယကာ၊ သဒ္ဒါမချို့၊ ထိုသူတို့လည်း၊ မြို့ပေါက်မှာ မျောကြ၍၊ ဖွတ်ကျောပြာစု၊ ခရုဆန်ကျွတ်၊ ခါးဝတ်လွှာချင်း၊ ထမင်းရက်ချန်၊ ရေရက်မှန်နှင့်၊ ကပ်ကျန်မွဲတေ၊ ဖွတ်ဘိုးအေများကို လှူစေလိုသော၊ ဝတ္ထုနိပါတ်၊ ပိဋကတ်နှင့်၊ လျှာပြတ်အောင် ဟောတော်မူသော်လည်း၊ ဟောရင်းသာပျံတော်မူရသည်၊ ဆန်ဖြူဖြူတစ်ခွက်မျှ၊ ထွက်နိုင်ပုံမရ"[3]

ဟူ၍ ဒါယကာတို့ ဆင်းရဲမှုကား တော်ရုံမျှ မဟုတ်ပေ။ မည်မျှအထိ ဆင်းရဲသည်ကို စာဆိုသည် သရုပ်ပါပါနှင့် ဟာသနှောကာ ကာရန်ချိတ်စကားပြောပုံစံဖြင့် ဖွဲ့ဆိုခဲ့ပေသည်။

---

[1] ပုည၊ ဦး၊ ၁၉၆၈၊ ၂၉။
[2] ပုည၊ ဦး၊ ၁၉၆၈၊ ၂၉။
[3] ပုည၊ ဦး၊ ၁၉၆၈၊ ၂၉။

ကံပေးသည့်အခါတွင် တစ်ခါတစ်ရံ ရပါသေး၏။ သို့ရာတွင် စားရေးသောက်ရေးအတွက် အခက်မကြုံစေရန် ဖြေရှင်းရပြန်သည်။ ဤသည်ကို ဦးပုညက ဥပစာ တင်စားကာ–

"ကံပေး၍တစ်ခါ၊ ရပြန်ပါလည်း၊ ဆိုင်ရာမြို့စား၊ မဟာနေမျိုး
ဝမ်းသတိုးက၊ ကွမ်းဘိုးတော် များလှ၍၊ စားသည်ပြင်မပို"

ဟုဆိုလျက် မြို့စားမင်းဖြစ်သော 'မဟာနေမျိုး သတိုးမင်းသိုက်'ကို ကွမ်းဘိုးတော် ဆက်နေရကြောင်း ဖော်ထုတ်ပြောဆိုခဲ့ပေသည်။

ဦးပုညသည် ဝိမာနဝတ္ထုကို ပြ၍ လှေခမရသည့်အတွက် 'မာန်အမျက်တံခွန်ထူ၍ ဒေါသမှုမယှဉ်အောင်၊ သမ္ဗဇဉ်ရွှေကြိုးဖြင့်၊ စိတ်မြွေဆိုး ပဋိဃတ်ကို ဆယ့်ကိုးပတ်ကျော့ပြီးလျှင်၊ မျှော့ပမာရမ္မက်ကို၊ ဆေးပက်ကာခွါပါမှ၊ ပညာဓိဆုကြီးကို လက်နီးတွင် ဆွတ်လှမ်း၍ ဝဋ္ဋကမ်းမှတက်ဆန်နိုင်ပါမည်'ဟု အဘိဓမ္မာသဘောအရ တရားပြနား‌ချ၍ လှေခကို အလှူခံရတော့သည်။ ဤသည်မှာ လှေခအလှူခံမေတ္တာစာ ပေါ်ပေါက်လာသည့် အကြောင်းအရင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဦးပုညထံမှ လှေခကို နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်မှ ပေါက်ဈေးနှင့် သုံးရတော့မည့် ကျောင်းဒါယကာ ဦးမှုံသည် ဒေါသပင်ဖြစ်သော်လည်း ဦးပုည၏ စကားကြောင့် လှေခကို မယူဘဲ အလှူသဘောအဖြစ် ထားပေးရန် ဦးပုညက မေတ္တာရပ်ခံထားသည်။

၁၊ ၇။ နောက်ခံအခြေအနေ

နောက်ခံအခြေအနေသည် လူမှုရေးနှင့် ဘာသာစကားဆက်စပ်မှု အခြေအနေဖြစ်ရသည်။ ထိုအခြေအနေများတွင် နေရာပတ်ဝန်းကျင်၊ အချိန်အခါနှင့် ဆက်စပ်မှုအဆင့် စသည်တို့ ပါဝင်သည်။[၁] မည်သည့်အချိန်၊ မည်သည့်နေရာတွင် မည်သူနှင့် မည်သို့ ဆက်စပ်မှုရှိသည် ဟူသော အချက်များသည် နောက်ခံအခြေအနေများပင် ဖြစ်သည်။

သာဓကအားဖြင့် လှေခအလှူခံမေတ္တာစာတွင်–

"ရွှေမြို့တော်သို့ ရောက်လျှင် သူကြီးဟောင်းငကြူ၊ ဆွေမျိုးတစ်စု
တို့နှင့် ကျိတ်နယ်တိုင်ပင်၍၊ အိမ်တော်နန်းတော်၊ သာသနာပိုင်
ဆရာတော်များထံ သေကံထိုက်အောင် တိုက်ခိုက်လျှောက်တင်
ကြသည့် အမှုကြောင့်"[၂]

---

[၁] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၇၇။
[၂] ပုည၊ ဦး၊ ၁၉၆၈၊ ၂၇။

ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည့်စကားအရ ဦးပုညနှင့် ဦးမှုံတို့သည် ဆရာနှင့်တပည့် ဖြစ်သည်။ သူကြီးဟောင်း ငကြှုနှင့် အမှုဖြစ်သောကြောင့် အမှုရင်ဆိုင်ရန် ဦးမှုံထံမှ လေ့ကို ငှားခဲ့ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာမှ ဖော်ပြပါစကားရပ်သည် လူမှုရေးနှင့် ဘာသာစကား ဆက်စပ်မှုအခြေအနေကို ဖော်ပြနေသည့် စကားများဖြစ်ကြောင်း သိရှိရပါသည်။

၂။ ဦးပုည လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာနှင့် စကားတာဝန် (၇)ရပ်

စကားဖြစ်ရပ်၊ စကားအကြောင်းခံတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စကားတို့သည် ထမ်းဆောင်ရမည့် တာဝန်များ ရှိသည်။ အဓိကအားဖြင့် စကားတာဝန် (၇)ရပ် ရှိသည်။ ယင်းတာဝန် (၇)ရပ်မှာ–

(၁) ရည်ညွှန်းတာဝန်

(၂) ခံစားမှုတာဝန်

(၃) ညွှန်ကြားတာဝန်

(၄) ဆက်သွယ်မှုပြုတာဝန်

(၅) လူမှုအခြေပြုတာဝန်

(၆) ဖွင့်ဆိုရှင်းပြတာဝန်

(၇) ဖွဲ့နွဲ့ရှင်းပြတာဝန်တို့ ဖြစ်သည်။[၁]

ဦးပုည၏လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာသည် မြန်မာစကားတူစု တစ်စုအတွင်းရှိ မြန်မာလူမျိုးအချင်းချင်း တစ်ဦးမှတစ်ဦးထံသို့ မိမိပြောဆိုလိုသည့် အကြောင်းအရာကို စာဖြင့် ရေးသားဆက်သွယ်ပြောဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် အရေးဘာသာစကားကို အသုံးပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုအရေးဘာသာစကားဖြစ်သည့် မေတ္တာစာများ၌ မေတ္တာစာပေးပို့သူ၊ ပြောသူ (သို့မဟုတ်) ရေးသူနှင့် မေတ္တာစာလက်ခံသူ၊ နာသူ (သို့မဟုတ်)ဖတ်သူအကြား အသုံးပြုထားသည့် ဘာသာစကားတွင် ဘာသာစကား ထမ်းဆောင်ရမည့် စကားတာဝန်များနှင့် ဆက်နွယ်နေကြောင်းတွေ့ရသည်။

---

[၁] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၇၇။

၂။ ၁။ ရည်ညွှန်းတာဝန်

ရည်ညွှန်းတာဝန်သည် လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်စုံတစ်ယောက်၊ အကြောင်းအရာ တစ်စုံတစ်ခုကို ရည်ညွှန်းဖော်ပြထားသော တာဝန်ဖြစ်သည်။ ရည်ညွှန်းတာဝန်ကို အသိပေးတာဝန်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ တစ်စုံတစ်ရာသော အကြောင်းအရပ်ကို အသိပေးဖော်ပြခြင်းသည် အသိပေးတာဝန် ဖြစ်သည်။ ဖြစ်ရပ်၊ အမည်နာမ၊ ခုနှစ်သက္ကရာဇ်၊ ကိန်းဂဏန်း စသည်တို့ကို ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျကျ ဖော်ပြနိုင်လေလေ အသိပေးမှုသဘောပီသလေလေ ဖြစ်ပါသည်။

ဦးပုည၏ လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာတွင် ရည်ညွှန်းပြောဆိုလိုသူနှင့် ရည်ညွှန်းပြောကြားလိုသည့် အကြောင်းအရာများ ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဤမေတ္တာစာတွင်–

> "ရွှေမြို့တော်နေ ဆရာ ရှင်ပုည၊ အကြောင်းကြားလိုက်ပါသည်။
> မြင်းခြံရွာနေ၊ ကျောင်းတကာ ဦးမှို"[၁]

ဟူ၍ ဖော်ပြပါရှိသည်။ ဤမေတ္တာစာပါ 'ကျောင်းဒကာ ဦးမှို' ဟူသော စကားအရ ဦးပုညသည် ဦးမှိုအား ရည်ညွှန်းပြောဆိုခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်သည်။

၂။ ၂။ ခံစားမှုပြတာဝန်

ခံစားမှုပြတာဝန်သည် စိတ်တွင်း၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော ခံစားမှုတစ်စုံတစ်ရာကို ဖော်ပြသော တာဝန်ဖြစ်သည်။ ခံစားမှုတာဝန်ကို ဖွင့်ဟမှုတာဝန်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ မိမိရင်ထဲ၌ ခံစားနေရသော တုန်လှုပ်မှု၊ ထိတ်လန့်မှု၊ ဝမ်းနည်းမှု၊ အံ့ဩမှု စသည့် ခံစားချက်တစ်ရပ်ရပ်ကို ဖွင့်ဟပြသော တာဝန်ဖြစ်သည်။[၂] ခံစားမှုပြတာဝန်သည် ပြောသူ၊ ရေးသူတို့ ခံစားမှု၊ သဘောထားတို့ကို ဖော်ပြမှုနှင့် သက်ဆိုင်သည့်အတွက် ဖော်ပြမှုတာဝန်ဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဖော်ပြမှုတာဝန်ကို ရသစာပေဖြစ်သော ကဗျာ၊ ဝတ္ထု စသည့် စာပေများတွင် တွေ့နိုင်သည်။

ဦးပုည၏လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာတွင် ပြောသူနှင့် နာသူ (သို့မဟုတ်) ရေးသူနှင့် ဖတ်သူတို့အကြား၌ သုံးနှုန်းထားသည့် စကားအသုံးအနှုန်းများက ထိုသူတို့စိတ်တွင် ခံစားချက်နှင့် စိတ်နေသဘောထားများကို ဖော်ပြလျက် ရှိသည်။

လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာတွင် ဦးပုညက ဦးမှိုအား ပြောသော စကားများ၌ ဦးပုညက ဦးမှိုအပေါ်ထားရှိသော စိတ်နေသဘောထားနှင့် ဦးပုည၏ စိတ်တွင်း

---

[၁] ပုည၊ ဦး၊ ၁၉၆၈၊ ၂၇။

[၂] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၇၉။

ခံစားမှု၊ သဘောထားကို ဖော်ပြလျက် ရှိသည်။ ဤမေတ္တာစာတွင် ဦးပုညက 'ဆရာမှာ ကျောင်းတကာလှေနှင့်၊ ကျောင်းတကာလှေတက်ကို အသက်လောက်စိတ်စွဲ၍ မပို့ဘဲ နေပါသည်'ဟူသော စကားများက မိမိမှာ သူကြီးဟောင်းကြေူ အမှုကိစ္စကြောင့် ဒကာဦးမှုံ၏လှေကို မပို့ဘဲနေရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် မိမိ၏ စိတ်နေ သဘောထားကို ဖော်ပြရာ၌လည်း–

> "ဝတ္ထုငွေစ လှေခဘိုးဆိုလျှင် ဖျင်တိုတစ်ထွာ၊ သပြာတစ်ရွေး၊ ဆံတစ်မွေးမျှ၊ ပေးစရာမပေါ်၊ ရွှေမြို့တော်ထက်ဝန်းကျင်၊ ရှာပြန် လျှင်လည်း၊ လှူချင်သူနတ္ထိ ကြွက်ကြွက်ဆူအောင် တောင်းသူသာ ရှိတော့သည်"[၁]

ဟူသော စကားများဖြစ်သည်။ မိမိမှာ လှေခအတွက်ပေးရန် ပိုက်ဆံမရှိ၊ ပေးနိုင်မည့်ပုံ မပေါ်ကြောင်း ဦးပုညမှ ဦးမှုံသို့ပြောသည့်စကားများသည် ဦးပုည၏စိတ်တွင်း ခံစားချက်များကို ဖော်ပြနိုင်စွမ်းရှိသည့်အတွက် ခံစားမှုပြတာဝန်မြောက်သည့် စကားများ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် မိမိမှာ လှေဖြင့်ခရီးဆက်ခဲ့ရာ–

> "ကွမ်းရွာတစ်ဘက်၊ စည်းသောင်ပွက်တွင်၊ ဇနက္ကမင်းသားကို၊ အားကျ၍လှေမှောက်၊ သေလောက်မတတ်၊ အရေးကတ်တွင်၊ ငရွှေမှတ်ဆိုသလား၊ မေခလာလင်မယားက၊ ထိုးဝါးနှင့်ယူငင်၊ သောင်စွယ်သို့တင်သောကြောင့်၊ ရှင်သီလဝန်၊ တမလွန်ကို၊ အခွန်မဆက်နေရသည်၊ အရင်းပလာ၊ တစ်ခါလှေနစ်၊ အသစ်မပွား၊ ပစ္စည်းပါလှ၍၊ ငှားခဲ့ရင်းလှေခကို၊ ပေးရမည် ဖြစ်ချေလျှင်၊ လှေနစ်သည့်ဒုက္ခထက်၊ အနန္တပိုပြန်၊ ငရမန်ကြေူကြောင့်၊ စိတ်ပူသည့် ဝိတက်လည်း၊ မီးဆက်၍မမှီ၊ ဒရွတ်သီဆင်းရဲနှင့်၊ မွဲကျပ်ချွတ်အခါ ကိုကျောင်းဒကာချီးမြှင့်မှ၊ သက်သာခွင့် ရပါမည်"[၂]

ဟု မိမိသည် အသက်ဘေးနှင့် ကြုံတွေ့နေရသည့်ကြားထဲကပင် ဦးမှုံ၏လှေခ မပေးနိုင်မည်ကို စိုးရိမ်နေသော ဦးပုည၏ စိတ်ရင်းအမှန်ကို တွေ့မြင်ရသည်။ ဦးမှုံအပေါ် ထားရှိသည့် မိမိစိတ်နေသဘောထားကို ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ တစ်နည်း အားဖြင့် ဒကာဦးမှုံအပေါ် ထားရှိသည့် မိမိစိတ်တွင်းခံစားမှုကို ဖွင့်ဟခြင်းဖြစ်သည့် အတွက် ဖွင့်ဟမှုတာဝန်မြောက်သည့် စကားဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

---

[၁] ပုည၊ ဦး၊ ၁၉၆၈၊ ၂၇။

[၂] ပုည၊ ဦး၊ ၁၉၆၈၊ ၂၇။

၂၊ ၃။ ညွှန်ကြားတာဝန်

တစ်စုံတစ်ခုသော ကိစ္စရပ်ကို ညွှန်ပြညွှန်ကြားပေးသော တာဝန် ဖြစ်သည်။ တိုက်တွန်းချက်၊ မေတ္တာရပ်ခံချက်၊ နှိုးဆော်ချက်၊ သတိပေးချက်၊ အမိန့်ပေးချက်၊ တားမြစ်ချက် စသည်တို့သည် ညွှန်ပြတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်ကြသည်။[၁] ညွှန်ကြားတာဝန်သည် တစ်စုံတစ်ယောက်ကို စေခိုင်းခြင်း၊ ညွှန်ကြားခြင်း၊ နှိုးဆော်ခြင်း၊ သတိပေးခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် နာသူနှင့် သက်ဆိုင်သည်။[၂]

ဦးပုည၏မေတ္တာစာများသည် မိဘနှင့်သားသမီး၊ ဆွေမျိုးအချင်းချင်း၊ မိတ်ဆွေအချင်းချင်း၊ ဆရာနှင့်တကာ စသည်တို့ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး သာကြောင်း မာကြောင်း မှစ၍ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အကြောင်းအရာများကို ရေးသားပေးပို့သော စာဖြစ်သည်။ လှေခအလှူခံမေတ္တာစာတွင်–

> "မြင်းခြံမြို့နယ် ကျောင်းတကာလည်း၊ ဥပမာပုံထား၍၊ လှေငှားသည့်အခကို၊ လောကတွင်မသုံး၊ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်သောအခါမှ၊ ဈေးကြောင်းပေါက်သုံးမည်ဟု၊ အမြတ်ဆုံးသဘောနှင့်၊ ကုသိုလ်ဖောက်ံပါအောင်၊ သံသရာကံကျွေးပြုပါမည့်အကြောင်းကို၊ သူတော်ကောင်းလက္ခဏာ၊ ထင်မှတ်ရင်းရှိပါ၍၊ မေတ္တာဆက်ဆံ၊ ရပ်ခံမှာကြားလိုက်ပါသည်။"[၃]

ဟု ဆိုထားသည်။ ဤစကားတွင် မိမိမှာ လှေငှားသည့်ငွေကို မပေးနိုင်သောကြောင့် ယခုလက်ရှိဘဝတွင် မယူဘဲ နိဗ္ဗာန်ရောက်မှသာယူရန် မိမိအား ကုသိုလ်အဖြစ် မေတ္တာနှင့်ကူညီရန်၊ အမြတ်ဆုံးအလှူဖြစ်ကြောင်း ဓမ္မဖြင့် ညွှန်ပြတော်မူခဲ့သည်။ ဤစကားတွင် လောက၌ မိမိမထင်ထားသည့် ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်တတ်၊ ပျက်တတ်သည့် လောကသဘာဝကို တရားသဘောဖြင့် ဆင်ခြင်နိုင်ရန် သတိပေးလမ်းညွှန်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည့်အတွက် ညွှန်ကြားမှုတာဝန်သဘောကို တွေ့ရသည်။

၂၊ ၄။ ဆက်သွယ်မှုပြတာဝန်

ဆက်သွယ်မှုပြတာဝန်သည် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကို ဖွင့်ပေးရန် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ဆက်လက်ပွင့်စေရန်နှင့် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း

---

[၁] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၈၀။

[၂] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၈၀။

[၃] ပုည၊ ဦး၊ ၁၉၆၈၊ ၂၉။

ပိတ်ပေးရန်အတွက် ထမ်းဆောင်ရသောတာဝန် ဖြစ်သည်။[၁] မြန်မာမှုနယ်ပယ်တွင် ဆက်သွယ်မှုပြုတာဝန်အရ ပြောဆိုသော စကားအများအပြား ရှိသည်။

ဦးပုည၏မေတ္တာစာတွင် ပြောသူ (သို့မဟုတ်) ရေးသူ၊ နာသူ (သို့မဟုတ်) ဖတ်သူတို့အကြား ဆက်သွယ်မှုကို ဖော်ပြနေသည့် စကားများပါဝင်သည်ကို တွေ့ရသည်။ ဦးပုည၏မေတ္တာစာတွင် ပြောသူနှင့်နာသူအကြား မိမိတို့ဆိုလိုသည့် အကြောင်းအရာကို ပြောဆိုရာ၌ စာဖြင့်ရေးသားပြောဆိုခြင်း ဖြစ်၍ အရေးဘာသာ စကားကို အသုံးပြုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့်ဆိုလျှင် ပြောသူနှင့်နာသူ အကြား အမြင်လမ်းကြောင်းကို အသုံးပြုကာ ဆက်သွယ်ပြောဆိုကြခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ပြောသူနှင့်နာသူအကြား အမြင်လမ်းကြောင်းကို အသုံးပြုကာ ဆက်သွယ် ပြောကြခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပြောသူနှင့်နာသူအကြား အမြင်လမ်းကြောင်းကို အသုံးပြု ပြောဆိုထားသည့် ဦးပုည၏မေတ္တာစာတွင် မေတ္တာစေတသိက်ဘွဲ့ (သို့) မေတ္တာပို့ပုံ အခြင်းအရာဘွဲ့၊ စာပေးသူဘွဲ့၊ စာခံသူဘွဲ့၊ အထွေထွေဘွဲ့ဟူ၍ ၄မျိုး ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့အနက် မေတ္တာစေတသိက်အဖွဲ့ကား မေတ္တာ၏ မွေးပုံ၊ အေးပုံ၊ တန်ခိုး ထက်မြက်ပုံ စသည့်အားဖြင့် ဖွဲ့ဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ မေတ္တာပို့ပုံ အခြင်းအရာဘွဲ့တွင် မေတ္တာစာပေးပို့သူက မေတ္တာစာလက်ခံသူအား မည်သို့မည်ပုံ ချမ်းသာသုခ ခံစားရ စေကြောင်း ဖွဲ့ဆိုထားခြင်းဖြစ်သည့်အတွက် ထိုစကားသည် လောကဝတ်တာဝန်အရ ပြောသောစကားများ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပြောလိုက်ခြင်းဖြင့် ပြောသူနှင့်နာသူအကြား ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ပွင့်သွားစေသည့်အတွက် ထိုစကားများကို ဆက်သွယ်မှုပြု တာဝန်ထမ်းဆောင်သည့် စကားများဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

သာဓကအားဖြင့် ဦးပုညက လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာတွင်–

> "သြခိသပတ္တနာ၊ အဖြာဖြာကို၊ ကြိယာဖွဲ့ဆို၊ မချဲ့လိုပြီ၊
> အတိုကောက်နုတ်၊ သံခိပ်ပုဒ်ဖြင့်၊ လောကုတ်လောကီ၊ နှစ်လီအစုံ၊
> ခြောက်အာရုံတွင်၊ မကြုံစတောင်း၊ အကောင်းပြကတေ့၊ မြတ်သရွေ့နှင့်
> တွေ့ပစေသော၊ မနောမင်္ဂလာ၊ ရေသီဒါဖြင့်၊ မေတ္တာပြဋ္ဌာန်း၊
> ဆွတ်ဖျန်းလေ့ရှိသော၊ ရွှေမြို့တော်နေဆရာရှင်ပုည၊ အကြောင်းကြား
> လိုက်ပါသည်။ မြင်းခြံရွာနေ၊ ကျောင်းတကာဦးမှို "[၂]

ဟူသော စကားမှာ ဦးပုညက လောကတွင် ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်တတ်သောသဘောကို သွယ်ဝိုက်၍ ဦးမှိုအား ပြောဆိုဟန်ဖြင့် မေတ္တာပို့ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤမေတ္တာပို့

---

[၁] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၈၀။

[၂] ပုည၊ ဦး၊ ၁၉၆၈၊ ၂၇။

စကားမှာ ဦးပုညက ဦးမှုံ့အား ဆက်သွယ်ပြောဆိုရာတွင် အဓိပ္ပာယ်နှစ်မျိုးဆောင်ကာ လောကဝတ်တာဝန်အရ ဆက်သွယ်ပြောဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤစကားကို ပြောဆိုလိုက်ခြင်းအားဖြင့် ဦးပုညနှင့် နာသူဦးမှုံ့တို့အကြား ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်း ပွင့်သွားပြီး မိမိပြောဆိုလိုသည့် အကြောင်းအရာကို ဆက်လက်ပြောဆိုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ဖော်ပြပါစကားရပ်များသည် ဆက်သွယ်မှုပြတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်သည့် စကားများဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

၂။ ၅။ လူမှုအခြေအနေပြတာဝန်

လူမှုအခြေပြတာဝန်သည် လူမှုရေးအခြေအနေအဆက်အစပ်ကို ဖော်ပြသော တာဝန် ဖြစ်သည်။ မည်သူက မည်သူကို မည်သည့်နေရာတွင် မည်သည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် မည်သို့မည်ပုံ ပြောဆိုသည်ဟူသော အချက်များသည် ပြောသူနှင့် နာသူအကြားရှိ လူမှုအခြေအနေအဆက်အစပ်များပင်ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် စကားအဆက်အစပ် ဖြစ်သည်။[၁]

ဦးပုည၏လှေခအလှူခံမေတ္တာစာတွင် ဦးပုညက ဦးမှုံ့အားပြောသော စကားများ၌ ၎င်းတို့နှစ်ဦး၏ လူမှုဆက်ဆံရေးအခြေအနေကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ဦးမှုံ့ထံပေး မေတ္တာစာတွင် 'ကျောင်းတကာ ဦးမှုံ့'ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးနှုန်းထားသည်မှာ မိမိ၏အလှူဒါယကာ ဖြစ်သည်။ အမှုကိစ္စအတွက် ဒကာဖြစ်သူ ဦးမှုံ့ထံမှ လှေငှားခဲ့ရသည်။ လှေငှားခ မပေးနိုင်သည့်အပြင် လှေကိုပါ ပြန်မပေးနိုင်သေးသည့်အတွက် ဦးပုညက ဦးမှုံ့ထံ မေတ္တာရပ်ခံထားသော စကားများ ဖြစ်သည်။ ထိုစကားများမှာ–

> “မြင်းခြံမြို့နယ်ကျောင်းတကာလည်း၊ ဥပမာပိုထား၍၊ လှေငှားသည့် အခကို၊ လောကတွင်မသုံး၊ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ခါမှ ဈေးကြောင်းပေါက် သုံးမည်ဟု၊ အမြတ်ဆုံးသဘောနှင့် ကုသိုလ်ဇောက်ပါအောင်၊ သံသရာကံကျွေးပြုပါမည့်အကြောင်းကို သူတော်ကောင်းလက္ခဏာ ထင်မှတ်ရင်းရှိပါ၍၊ မေတ္တာဆက်ဆံ၊ ရပ်ခံမှာကြားလိုက်ပါသည်။”[၂]

ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ဖော်ပြပါ စကားအဆက်အစပ်အရ ဦးပုညနှင့် ဦးမှုံ့သည် တပည့်ရင်း၊ ဆရာရင်းများဖြစ်သည့် လူမှုရေးအခြေအနေအဆက်အစပ်ကို ဖော်ပြနေသည့်အတွက်

---

[၁] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၈၁။

[၂] ပုည၊ ဦး၊ ၁၉၆၈၊ ၂၉။

ထိုစကားများသည် လူမှုရေးအခြေအနေပြတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်သည့် စကားများ ဖြစ်သည်။

၂၊ ၆။ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြတာဝန်

ပြောသူကပေးသော အချက်အလက်ကို နာသူက ကောင်းမွန်စွာ နားလည် သဘောပေါက်အောင် သုံးသည့်ကိစ္စမှန်သမျှသည် ဖွင့်ဆိုရှင်းပြတာဝန်အရ ပြောသော စကားများပင် ဖြစ်သည်။ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ၊ ရှင်းလင်းဖော်ပြချက်များ၊ စာရင်းဇယားများ၊ ဝေါဟာရစကားများ စသည့်စကားတို့သည် နာသူ နားလည်အောင် ပြုလုပ်ပေးသည့်အတွက် ဖွင့်ဆိုရှင်းပြတာဝန် ထမ်းဆောင်သည့် စကားများပင် ဖြစ်ကြသည်။[၁]

ဦးပုည၏မေတ္တာစာတွင် မေတ္တာစာပေးပို့သူ၊ ပြောသူက မေတ္တာစာလက်ခံသူ၊ နာသူအား ပြောထားသည့် အရေးဘာသာစကားများသည် ဖွင့်ဆိုရှင်းပြတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်သော စကားများအဖြစ် တွေ့ရှိရပါသည်။

သာဓကအားဖြင့် လှေခအလှူခံ မေတ္တာစာတွင် ဦးပုညက ဦးမှံအား ပြောသော စကားများသည် ဖွင့်ဆိုရှင်းပြချက်များပင် ဖြစ်သည်။ ထိုမေတ္တာစာတွင် မိမိသည် သူကြီးဟောင်းငကြူနှင့် အမှုကိစ္စကို ဖြေရှင်းရန် ကျောင်းဒကာလှေနှင့် ရွှေမြို့တော်သို့ သွားရာ တပေါင်းလရောက်မှ အမှုကိစ္စ ပြီးပြတ်ခဲ့ပါသည်။ မိမိမှာ ဒကာ၏လှေငှားခ အတွက် တရားပင်ဟောသော်လည်း လှူမည့်သူမရှိ၍ လှေခမပေးနိုင် ဖြစ်ရသည်။ ပြန်လာရင်း ကွမ်းရွာတစ်ဘက် စည်းသောင်ပွက်တွင် လှေမှောက်ခဲ့ရာ ငရွှေမှတ်လင်မယားက ကယ်ခဲ့သောကြောင့် မိမိမှာ အသက်ရှင်ခဲ့ရသည်။ ကံကောင်း၍ ကယ်သူရှိသောကြောင့် ဒကာ၏လှေလည်း မဆုံး၊ မိမိလည်း အသက်ရှင်ခဲ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။ မိမိမှာ ငကြူအမှုကြောင့် လှေခမပေးနိုင်သည်ကို ကျောင်းဒကာ ဦးမှံက ယခုဘဝတွင် မယူဘဲ နောင်ဘဝအတွက် အလှူအဖြစ် သဘောထားကာ မိမိအား လှေခကို လှူစေလိုကြောင်း မေတ္တာရပ်ခံထားသော စကားများသည် ဖွင့်ဆိုရှင်းပြတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်သည့် စကားများပင် ဖြစ်သည်။

---

[၁] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊ ၂၀၀၃၊ ၈၂။

၂၊ ၇။ ဖွဲ့နွဲ့ရှင်းပြတာဝန်

ပြောသူက နာသူထံ အချက်အလက်ပေးပို့ရာတွင် သာယာနာပျော်ဖွယ် ဖြစ်အောင် ကဗျာပုံသဏ္ဌာန် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ပေးပို့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ပေးပို့ရာတွင် လျှာခလုတ်တိုက်စကား၊ ကာရန်စကား၊ သံတူကပ်စကား စသည့်စကားများဖြင့် ပြောဆိုနိုင်သည်။ ပြောသူသည် အချက်အလက်ကို ဖွဲ့ဖွဲ့နွဲ့နွဲ့ ပေးပို့သည့်အတွက် နာသူ၌ ရသခံစားမှု တစ်ခုခုကို ဖြစ်ပေါ်စေသည့်အတွက် ယင်းစကား၏တာဝန်ကို ရသပေးတာဝန်ဟုလည်း ခေါ်သည်။[၁]

ဦးပုည၏လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာတွင် ပြောသူက နာသူထံ ပေးပို့ရာတွင် စကား၊ လေးလုံးစပ် ကာရန်စကားလုံးများဖြင့် စိတ်ကူးစိတ်သန်းဖြင့် ကောင်းမွန်စွာ ဖွဲ့ဆိုထားသည်မှာ–

> "ဝေးလံရပ်ခြား၊ ယိုးဒယား၊ တရုပ်၊ မိုးဃ်းကုတ်ကုတ်သို့၊ စုတ်စုတ်ဝင်ဆောင့်ပြီးမှ၊ တထောင့်ထောင့်ဒေသက"
>
> "မြေထူးမျိုးခြား၊ ကုလားရင်သွေး၊ ခွေးနှင့်နှိုင်းခြင်း၊ ဥမင်တွင်း၌၊ ကျင်းခုနစ်တောင်၊ နက်အောင်တူး၍၊ လကွယ်နေ့တွင် ဖွားတော်မူသည် ကြေုတိရစ္ဆာန်"
>
> "ကြောက်ဘွယ်များတောင်း၊ အောင်ပွဲကောင်းလည်း၊ တပေါင်းလမှ ပြီးပါသည်။"
>
> "ကွမ်းရွာတစ်ဘက်၊ စည်းသောင်ပွက်တွင်၊ ဇနက္ကမင်းသားကို အားကျ၍လှေမှောက်၊ သေလောက်မတတ်၊ အရေးကတ်တွင်၊ ငရွှေမုတ်ဆိုလား၊ မေခလာလင်မယားက၊ ထိုးဝါးနှင့်ယူငင်၊ သောင်စွယ်သို့တင်သောကြောင့်၊ ရှင်သီလဝန်၊ တမလွန်ကို၊ အခွန်မဆက်နေရသည်"

ဟူသော စကားများမှ 'ခြား၊ ယား'၊ 'ရုပ်၊ ကုတ်၊ စုတ်'၊ 'ဆောင့်၊ ထောင့်'၊ 'ခြား၊ လား'၊ 'သွေး၊ ခွေး'၊ 'ခြင်း၊ တွင်း၊ ကျင်း'၊ 'တောင်၊ အောင်'၊ 'တောင်း၊ ကောင်း၊ ပေါင်း'၊ 'ဘက်၊ ပွက်၊ နက်'၊ 'မှောက်၊ လောက်'၊ 'တတ်၊ ကတ်၊ မုတ်'၊ 'လား၊ ယား၊ ဝါး' နှင့် 'ဝန်၊ လွန်၊ ခွန်' တို့သည် ကာရန် အပြောစကားများ ဖြစ်ပြီး၊ ထိုစကားများအရ နာသူတို့က ဦးပုညအား သနားကရုဏာသက်စေသည့်အတွက် ဖွဲ့နွဲ့ရှင်းပြတာဝန် မြောက်သည့် စကားများ ဖြစ်သည်။

---

[၁] အောင်မြင့်ဦး၊ ဒေါက်တာ၊၂၀၀၃၊ ၈၂။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ဤစာတမ်းတွင် ဦးပုည၏လေ့ခအလျှုခံမေတ္တာစာကို လူမှုဘာသာဗေဒ၏ အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်ဖြစ်သည့် စကားဖြစ်ရပ်၊ စကားအကြောင်းခံနှင့် စကားတာဝန်များ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့ လေ့လာရာတွင် စကားဖြစ်ရပ်တစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေမည့် ဖြစ်ရပ်ဖြစ်စဉ်များ၊ အကြောင်းရင်းခံများ၊ ထိုစကားများက ထမ်းဆောင်သည့် စကားတာဝန်များ ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဦးပုည၏လေ့ခအလျှုခံမေတ္တာစာတွင် ပြောသူနှင့်နာသူတို့၏ လူမှုအခြေအနေကို လိုက်၍ ပြောဆိုသည့်ပုံစံ ကွဲပြားသွားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပြောသူနှင့်နာသူတို့၏ ဆက်ဆံရေးအခြေအနေသည် တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုအရ ပြေပြစ်ချောမွေ့ကြသည်။ ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုမရှိလျှင် စကားအပြောအဆို ခက်ထန်မာကြောမှုကို တွေ့ရသည်။

လေ့ခအလျှုခံမေတ္တာစာတွင် နောက်ခံအခြေအနေများ ပါနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ လူမှုနောက်ခံအခြေအနေနှင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေဟူ၍ နှစ်မျိုး တွေ့ရသည်။ သူကြီးဟောင်း ငကြူနှင့် ဦးပုညတို့ အမှုကိစ္စ ရင်ဆိုင်ရန်အတွက် လေ့ငှားရာမှ ဤမေတ္တာစာ ပေါ်ပေါက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုမေတ္တာစာမှ ကုန်းဘောင်ခေတ် လူမှုဝန်းကျင်ကို ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေအဖြစ် တွေ့ရသည်။

လေ့ခအလျှုခံမေတ္တာစာတွင် စကားဖြစ်ရပ်၊ စကားအကြောင်းခံများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စကားတာဝန်များကို တွေ့ရသည်။ ပြောသူနှင့် နာသူအကြား အသုံးပြုထားသည့် စကားများတွင် ပြောသူက ရည်ညွှန်းပြောဆိုသည့် အမည်နှင့် အကြောင်းအရာများ ပါနေသည့်အတွက် ရည်ညွှန်းတာဝန်မြောက်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ပြောသူက နာသူအား အသုံးပြုပြောဆိုထားသည့် စကားများတွင် မေတ္တာစာပါ အကြောင်းအရာကို လိုက်ပြီး၊ အမိန့်ပေးခြင်း၊ မေတ္တာရပ်ခံခြင်း၊ သတိပေးခြင်း၊ လမ်းညွှန်ခြင်းများသည် ညွှန်ကြားသူနှင့် နာသူအကြား အသုံးပြုထားသည့် စကားများသည် ၎င်းတို့နှစ်ဦး၏ ဆက်စပ်မှုကို ဖော်ပြသည့်အတွက် လူမှုအခြေပြုတာဝန်မြောက်သည်။ ပြောသူက ပြောလိုသည့် အကြောင်းအရာကို နာသူသိအောင် ပြောပြထားသည့် စကားများသည် ဖွင့်ဆိုရှင်းပြတာဝန် ထမ်းဆောင်သည့် စကားများ ဖြစ်သည်။ ပြောသူက နာသူကို မိမိပြောလိုသည့်အခါတွင် ကာရန်စကားများ၊ သံတူကပ်စကားများသုံးပြီး ရှင်းပြထားသည့်အတွက် ဦးပုည၏မေတ္တာစာပါ စကားရပ်များသည် ဖွဲ့နွဲ့ရှင်းပြတာဝန်ကို ထမ်းဆောင်သည့် စကားများဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဦးပုည၏လေ့ခအလျှုခံမေတ္တာစာတွင် ဖော်ပြပါ စကားရပ်များ၊ စကားအကြောင်းခံများ၊ စကားတာဝန်များနှင့် ပြည့်စုံနေသည့်အတွက် ဦးပုည၏

လေ့ခအလှူခံမေတ္တာစာသည် ဘာသာစကားနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ ဆက်စပ်မှုကို ထင်ရှားပေါ်လွင်စေသည့် မေတ္တာစာဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းတွင် လူမှုဘာသာဗေဒသဘောအရ ဦးပုည၏လေ့ခအလှူခံ မေတ္တာစာတွင် တွေ့ရှိရသော လူ့အဖွဲ့အစည်းကြားရှိ ဆက်စပ်မှုကို လူမှုဘာသာဗေဒ၏ အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်ဖြစ်သော စကားဖြစ်ရပ်၊ စကားအကြောင်းခံများ၊ စကားတာဝန် များဖြင့် လေ့လာရာတွင် ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်းပိုင်း လူမှုဝန်းကျင်မှ လူမှုရေးနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များ၊ ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်းပိုင်း ခေတ်အခြေအနေ တို့ကိုပါ လေ့လာသိရှိရပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ကျော်မြင့်၊ မြန်စာဂုဏ်။ (၂၀၁၇)။ ***စာပေရိပ်မွန်စာပေတာဝန်***။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။

ဂန္ထဝင်စာပေစာတမ်းများ၊ (ဒုတိယတွဲ)။ (၁၉၉၂)။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။

စိုးလှိုင်၊ **ဦး။** (၂၀၁၈)။ ***ဦးပုညမေတ္တာစာဋီကာ***။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချိုပုံနှိပ်တိုက်။

ပုည၊ **ဦး**။ (၁၉၆၈)။ ***ဦးပုညလက်ရွေးစင်စာများ***။ ရန်ကုန်၊ နံ့သာတိုက်။

ဖေမောင်တင်၊ ဦး(ပါမောက္ခ)။ (၂၀၁၃)။ ***မြန်မာစာပေသမိုင်း***။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာပေ။

ဖိုးကျား၊ **ဦး**။ (၂၀၁၁)။ ***ခေတ်မီမြန်မာရာဇဝင်အကျဉ်း*** (ဒုကြိမ်)။ ရန်ကုန်၊ စိတ်ကူးချိုချို ပုံနှိပ်တိုက်။

ဖိုးစိန်၊ **ဦး**။(၁၂၉၄)။ ***ဦးဖိုးစိန်ဖြေသော ဦးပုညမေတ္တာစာအဖြေ***။ ရန်ကုန်၊ တိုးစာပုံနှိပ်တိုက်။

ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ပညာရေးမဟာဌာန/ ပညာရေးနောက်ဆုံးနှစ် ကျောင်းသား/ကျောင်းသူများ၏ သုတေသီစာစဉ်/ ရန်ကုန်၊ ရန်အေးပုံနှိပ်တိုက်။

သန်းဝင်းလှိုင်။(၂၀၁၆)။ ***အကျော်ဇေယျဂန္ထဝင် စာဆိုတော်များ***။ ရန်ကုန်၊ အိပ်မက်အသစ်စာပေ။

အေးသန့်၊ **မောင်**။ (၁၉၆၇)။ ***ဦးပုညနှင့် အချုပ်တန်းဆရာဖေတို့၏ ဘဝစာပေအထွေထွေ။*** ရန်ကုန်၊ ပန်စရာပုံနှိပ်တိုက်။

အောင်မြင့်ဦး၊ **ဒေါက်တာ**။ (၂၀၀၃)။ ***လူမှုဘာသာဗေဒမိတ်ဆက်***။ ရန်ကုန်၊ ပညာတန်ဆောင်ပုံနှိပ်တိုက်။